

Szemlélet-oktatás

Az építészeti szemlélet oktatásának lehetőségei

TÉMAVÁZLAT

Radnóczy László

BME Építőművészeti Doktori Iskola

Egyéni kutatás

témavezető:

Golda János DLA

Fejérdy Péter DLA

konzulens:

Kerékgyártó Béla

Somogyi Krisztina

2016 január

Absztrakt

Kutatási témám 3 éves távlatban az „Együttműködő építész – élhető építészet”. A téma megközelítéséhez elengedhetetlennek tűnik építész és megrendelő, ill. a különbségek vizsgálata a két fél között. A tematikus évhez kapcsolódva így jutottam el (több felvetés mellett) az építész-szemlélet kialakulásának vizsgálatához, aminek kezdete az építész-oktatáshoz köthető. A legtöbb megfigyelés szerint 3., 4. év táján lesz szembetűnő a változás, a gondolkodás ekkorra érezhetően átalakul. A kutatás erre a bizonyos átalakulásra irányul. Témám egyrészt az építészeti gondolkodás, aminek megértése elengedhetetlennek tűnik a szakma megújulásához, az építészek laikusokkal való kommunikációjának fejlesztéséhez.

A tervezővé válás útjának kutatása abból a szempontból is fontosnak tűnik, hogy a folyamat megismerése lehetőséget adna arra, hogy elejét vegyük azoknak a lelki sérüléseknek, amikről sok végzett építész beszámol - különösen a műegyetemmel kapcsolatban. Ezen sérülések negatív hatása meglátásom szerint a hazai szakma eredményein is érezhető, ezért – bár jelen kutatás keretein túlmutat - az építészeti szemlélet értelmezése mellett elengedhetetlennek érzem a tervezés-oktatás pedagógiai/androgógiai szempontból történő vizsgálatát. Az eredményeknek közvetlen hatása lehet a hallgatók és oktatók közti együttműködésre is.

Témavázlat, munkamódszer

Az eddig tanulmányozott források megerősítik a feltételezést, ami szerint az építész tudása legjobban általános szemléletként írható le, aminek elsajátítása legtöbb esetben túlmutat az egyetemi oktatás keretein.

„Architecture is a subject that takes decades to master. Just look at the field's consensus masters - it is not uncommon for an architect to work through his or her fifties before receiving widespread acclaim. So it should come as no surprise that architecture schools simply don't have the time to teach students all there is to know about architecture. School is the place where future architects are given a foundation of skills, knowledge and design sensibility that they can carry with them into their careers...”¹

A kutatás egyfelől az építészeti szemlélet több irányból történő közelítés által történő megfigyelésére, elemzésére, másfelől oktathatóságának problematikájára irányul.

Az 1. fejezet kívülről, a témához kapcsolható kutatások, források tanulmányozása útján próbálja feltárni az építészeti szemlélet mibenlétét, elsősorban az építészek és laikusok környezet-érzékelése közti különbségek elemzésével. A fejezet végére kirajzolódik egy kép a vizsgált folyamat (szemléletváltás) végpontjairól, mintegy keretbe foglalva az átmenet vizsgálatát.

A 2. fejezet az 1. fejezetben tárgyalt preferenciák és oktatási struktúrák elemzésén keresztül a szakmán belülről, a „hogyan” vizsgálatának megalapozása, tulajdonképpen egy kísérlet, az építészeti gondolkodás elemekre bontására a megfigyelhetőség érdekében. Oktatás tekintetében a felosztás a tanév elején elemzett intézmények tantárgyi struktúrájából indul ki, hangsúlyosan kezelve a műegyetemi oktatási rendet.

A 3. fejezetben esettanulmányokon keresztül kristályosodási pontok keresése történik az 1. fejezet által keretezett, a 2. fejezetben kifejlesztett hálón az építészeti szemlélet ill. oktatás vonatkozásában. Az „eset” alatt végzett építész, vagy hallgatót értek, akiket interjúk, közös beszélgetések során kérdeznék emlékeikről, tapasztalataikról. Az eredmények rendszerezésre kerülnek az előző fejezetben felvázolt struktúrákban való elhelyezhetőségük szerint, visszaigazolhatják vagy kiegészíthetik azokat.

Az 4. fejezetben az esettanulmányokban gyűjtött meghatározó pontok átfedéseiből, szórásából reményeim szerint konkrét következtetések vonhatók majd le az oktatási struktúrákkal kapcsolatban – hangsúlyozandó vagy elhanyagolható területek rajzolódhatnak ki, oktatási rendszerbe beemelhető új elemek merülhetnek fel, amik valóban hozzájárulnak annak az építészeti szemléletnek kialakulásához, amit ma jónak gondolunk.

¹ – Patrick Lynch. "What Should Architecture Schools Teach Us? ArchDaily Readers Respond" 15 Dec 2015. ArchDaily. Accessed 29 Dec 2015. <<http://www.archdaily.com/778846/what-should-architecture-schools-teach-us-archdaily-readers-respond/>>

1. A környezet érzékelése építész és laikus szemszögből

A fentiekben vázolt stratégia szerint először építészek és laikusok szemlélete közti mérhető különbségeket keresünk. Az eddigi kutatásokban mérhető eredményekkel leginkább a környezet érzékelésének vizsgálatánál találkozunk.

„Környezetünkől fény, hang rezgéshullámok és egyéb ingerek halmaza érkezik érzékszerveikhez. (Érzékelés folyamata.) Ezt az információáradatot bizonyos szempontok szerint szűrünk kell, és értelmes egységekké kell alakítanunk. Ez a feldolgozó folyamat az agyunkban történik, ahol a környezetből érkező információ értelmezésére speciális módszerek fejlődtek ki. (Észlelés folyamata.) A pszichológiai szakirodalom nyomán a Figyelem szűrőjének nevezem azt a mechanizmust, mely minden pillanatban dönt arról, hogy a környezetben jelen lévő információhalmazból melyek jussanak el hozzánk, és azok milyen mértékben tudatosuljanak. Ez a szűrési folyamat a folyamatosan változó szituáció szerint alakul, agyunk minden pillanatban újragondolja, mi az az információ, ami éppen szükséges ahhoz, hogy aktuális célunkat elérjük.”²

Kutatásommal elsősorban az értekezésben említett érzékelést befolyásoló szűrők kialakulására koncentrálnék. Az épített környezet érzékelése ezen felül azért is különböző, mert az épületekkel való találkozás módja is teljesen más jellegű építész ill. szakmán kívüliek esetében. Amennyiben minden ember saját nézőpontja szerint értelmezi, ruházza fel jelentésekkel környezetét, felmerül a kérdés, létezik-e egyáltalán olyan módszer, amivel ebben a (Somogyi Krisztina szerint) „kaleidoszkóp-szerű”⁷ összképben eredményekhez juthatunk?

„Ahány ember, ahány ház, ahány pillanat, annyi találkozás képzelhető el. Adódik a kérdés: lehet-e tipizálni ebből bármit is? Amíg az építészeti publikáció képi világról adható jellemző kép, addig a valós élményről ez nem előállítható. Mintha kaleidoszkópon keresztül próbálnánk meg valamit meglátni: a kép töredékes, torz, színes, montázsszerű, esetleges és állandóan változó.”³

A szemléletbeli különbségek vizsgálatának beláthatósága érdekében egyszerűsítésekre van szükség. Az *Environment and Behaviour – Adults Adolescents and Architects: Differences in perceptions of the Urban Environment* (Paul J. J. Pennartz and Marja G. Elsinga)⁴ c. cikk három csoport: felnőttek, fiatalok és építész érzékelési sémáit vizsgálja. A vizsgálat túlmutat a tér struktúráinak, értelmezhetőségének vizsgálatán, megkísérli annak dokumentálását is, hogy a vizsgált csoportok jellemzően milyen jelentéseket társítanak egyes terekhez, közelítve ezzel a szemlélet fogalmához.

Az eredmények részben igazolnak korábbi kutatásokat, melyekre a cikk is hivatkozik, pl. a fiatalok és idősebbek környezet-érzékelésével kapcsolatban (pl. a fényre és színekre a kiskorú gyerekek a legérzékenyebbek, a fiatalok még közelebb vannak ehhez a korhoz; kedvelik az összegyűlésre, találkozásokra alkalmas tereket), de lehetőséget adnak új következtetésekre is. Az építészettel kapcsolatban levont következtetések óvatosnak tűnnek, építészként számomra a leírtakon túl is kirajzolódnak megfigyelések (ld. Építészeti és látásmód c. tanulmány).

Kutatásomnak részévé válhat további, építészeti szemléletet nem-építész oldalról szemlélő kutatás vizsgálata. A következő pontok az oktatás, a belső, építészeti oldal felől közelítenek.

2. Az építészeti szemlélet elemei - az építészeti oktatás struktúrájának elemzése alapján

Az építész-hallgatók képzésük kezdetén a 2. pontban elemzett csoportok közül vizualitás iránt érdeklődő fiatalok, különböző érzékenységgel. Ha nem építész-képzésben vennének részt, szemléletük egyre inkább a felnőtt csoportéhoz közelítene, a különböző építész-képzések – általam 8 témakörbe sorolt -

2 – Losonczi Anna: *Konstellációk – Építészeti és észleléssz pszichológia - DLA értekezés, 2014*

3 – Somogyi Krisztina: *Másképpen közelítve. Képköltés a kortárs építészetről. – Rábeszélőtér (L'Harmattan kiadó, 2015)*

4 - Paul J. J. Pennartz and Marja G. Elsinga: *Adults Adolescents and Architects: Differences in perceptions of the Urban Environment - Environment and Behaviour, 1990* (<http://eab.sagepub.com/cgi/content/abstract/22/5/675>)

hatásai miatt azonban szemléletük az építész-csoportéhoz fog közelíteni. A közelítés általános vélemény szerint a 3-4. évre válik szembetűnővé, de sok szempontból a képzés után válik teljessé. A témakörök ezért sem közvetlenül a különböző (félév elején közös kutatás során, ill. az Educating Architects ⁵ c. kiadványban tanulmányozott) intézményekben oktatott tárgyak struktúráját mutatják. Különbözőségük és a számos helyen (számomra egyébként pozitívként) megjelenő projekt alapú szemlélet miatt is meglehetősen nehéz feladat lenne az oktatott tárgyak alapján egységes témakörökbe való besorolást készíteni.

1) **manualitás, kézi rajz, vizuális kommunikáció, önkifejezés fejlesztő hatása**

Juhani Pallasmaa – The thinking hand ⁶ c. könyvében misztikus testrészként ír az emberi kézről, Kantot idézve: „a kéz az elmére néző ablak”, ujjlenyomatainkon keresztül individualitásunk hieroglifáinak hordozója.

A mozgás agyi működésekre történő visszahatása leglátványosabban kisgyermekkorban figyelhető meg – különböző mozgás-fázisok elsajátítása egyértelmű hatással van későbbi készségekre, mint. pl. írás-olvasás, kreatív gondolkodás. Feltételezésem szerint a kézi rajz – mint finommozgás - hasonlóképpen hatással van az agy bizonyos területeire, fejlesztő hatással van a kreatív gondolkodás kialakulására.

kapcsolódási pontok:

- Ónódi Bettina kutatása
- Soltész Judit kutatása

2) **fejlődő térlátás, környezet-érzékelés**

Rengetegen beszámolnak róla, ahogy általánosan már 1. évben feljebb emelkedik az építész-hallgatók horizontja. Az épített környezetről tanulva, öntudatlanul elkezdjük megfigyelni azt, jól ismert környékek képe képes teljesen átváltozni, az újakat már az épületekkel együtt realizáljuk. Emellett elindul egy másik folyamat, ha ekkor még kezdetlegesen is, a rajzok térben történő olvasásának elsajátítása. Az általános jelölések egy alaprajzon, metszeten beépülnek a tudatunkba, lassan képesek leszünk arra, amit a mestereken kezdetben csodálunk, akik – velünk ellentétben - már az első rajzainkat is térben látták. Ezt a fajta látást a BIM alapú tervezés elkényeztetés útján tompíthatja, megfelelő tudatosság mellett erősítheti is.

3) **kreatív gondolkodás fejlődése (a kiadott tervezési feladatokon keresztül), tervezésemélet, digitális technológiák**

Az oktatási struktúrában a leghangsúlyosabb elemként találkozunk a tervezési projektekkel, az építész munkáját szimuláló tárgyakkal. Ezek szükségszerűen fejlesztik manuális rajzolást, térbeli gondolkodást is, elsősorban mégis ezen felül, kreatív gondolkodás elsajátítására irányulnak.

"Architecture school, and universities in general, need to focus on developing the ability to think critically, the ability to think objectively. University should be a place to discover the inner workings of your own mind. How you think, what you think, and why you think the way you do. It should not be a place that tells you what TO think." ¹

Számos képzésben megfigyelhető, ahogy „learning by doing” szemlélet alapján egyetlen projekt-alapú tárgyba sűrítik a tervezői gondolkodás, mérnöki ismeretek, és prezentációs, kommunikációs technikák elsajátításának módját is.

1 – Patrick Lynch. "What Should Architecture Schools Teach Us? ArchDaily Readers Respond" 15 Dec 2015. ArchDaily. Accessed 29 Dec 2015. <<http://www.archdaily.com/778846/what-should-architecture-schools-teach-us-archdaily-readers-respond/>>

5 - Spiller, Neil – Clear, Nic (eds.): Educating Architects: How tomorrow's practitioners will learn today. Thames & Hudson; 2014

6 – Juhani Pallasmaa: The thinking hand – Existential and Embodied Wisdom in Architecture – Wiley, 2009

Az *Educating Architects* c. kiadvány⁵ Prof. Sir Peter Cook által írt *Timing is everything... or is it?* c. írásában néhány mondatban nagyon őszintén vall a hallgatókról (miért idegesítőek), egyúttal fontos állításokat fogalmaz meg szemlélet tekintetében:

- saját felismerésükként élnek meg triviális igazságokat
- jó vagy rossz csak személyes vonatkozásban létezik számukra
- túl gyorsan vonnak le következtetéseket
- utánoznak
- elsősorban önmagukat keresik

A felvételek megerősítik saját feltételezésemet, miszerint az építész-képzés során végbemenő szemléletváltás egy időben zajlik, így összefügg a felnőtté válás bizonyos folyamataival. Abban az esetben is igaznak gondolom az utóbbi felvetést, ha a hallgató idősebb korban kezdi el a képzést, mivel a kreatív területek fejlesztése a jelenlegi oktatási gyakorlatban óvodás korig működik, majd kevés kivételtől eltekintve gyakorlatilag teljesen eltűnik. A hallgatók a legtöbb esetben a gyerekkor után először tapasztalják meg újra saját kreativitásukat, alkotó-képességeiket is, ami személyiségük további fejlődésére is hatással van. Az egyes tervek, gondolatok kritikája sok esetben készületlenül éri őket – tervük leminősítését vagy dicséretét egész személyükre vonatkoztathatják. A kritikák nem megfelelő megfogalmazása egy önmagát kreatív alkotóként, művéhez – legyen az bármily együgyű adott pillanatban – erősen kötődő „művész” számára olyan pszichikai többletterhet jelent, ami akár tehetségeket is lesöpörhet a pályáról. A tehetségesnek kikiáltott hallgatókkal való kivételezés gyakorlata ugyanakkor hasonlóan káros folyamatokat indíthat el.

A fentieket tekinthetjük (a Czigány Tamással ill. Cseh Andrással folytatott beszélgetések alapján) annak a „pokoljárásnak” részeként, ami bármely művészet vagy szakma elsajátításával együtt jár. A diákoknak ezzel együtt meg kell tapasztalniuk a művészet bármely ágának gyakorlásával járó inspiráló szabadságot is, oktatóik feladata, hogy ebben segítségükre legyenek.

kapcsolódási pont:

- *Bordás Mónika kutatása*

4) **műszaki ismeretek hatása, építés gyakorlatának, anyagok megismerése – az épített környezet alakíthatóként való értelmezése**

*"I wish that schools would deliver graduates with the basics of how a building actually goes together - a wall section, an understanding of waterproofing, structural connections, etc. This is where their career will start. (...) Med school students aren't going to be doing heart transplants in their 3rd year."*¹

A látásmód-változás ezen eleme műszaki ismereteinken keresztül valósul meg. Ahogy egy szerelő másképp néz egy autóra, egy restaurátor máshogyan lát egy festményt, úgy egy építész is bizonyos szinten másképp éli meg környezetét. Természetesen azt is tudja, hogy egy átalakításhoz megrendelőre, beruházásra, forrásokra, irányába kialakuló bizalomra van szükség – általánosságban mégis azt gondolom, alakíthatóbbnak éli meg környezetét. Ez megnyilvánulhat kritikai szemléletben, bizonyos esetekben túlzott, környezet fölött gyakorolt hatalom tudatában is.

kapcsolódási pontok:

- *Skaliczki Judit kutatása*

5) **Építészettörténeti (humán) alapismeretek, a környezet kontextusba helyezése, értékvédelmi szemlélet**

Az épített környezet értékeire fogékony hallgatók már egyetemi tanulmányaik alatt lehetőséget kapnak, hogy ebbe az irányba képezzék magukat, ugyanakkor az néhány (pl. Golda Jánossal

1 – Patrick Lynch. "What Should Architecture Schools Teach Us? ArchDaily Readers Respond" 15 Dec 2015. ArchDaily. Accessed 29 Dec 2015. <<http://www.archdaily.com/778846/what-should-architecture-schools-teach-us-archdaily-readers-respond/>>

5 - Spiller, Neil – Clear, Nic (eds.): *Educating Architects: How tomorrow's practitioners will learn today.* Thames & Hudson; 2014

folytatott) beszélgetés alapján ennek az építészeti szemlélet ezen aspektusának is érési időre van szüksége, igazán az egyetem után teljesebbé válik.

6) **Vizuális élmények építészeti példák tanulmányozása kapcsán**

Sok építész beszámol mérföldkövekről építészeti válásának történetében, amikor egy épület bejárása során annyira megérinti, hogy a találkozás átforgalmazza gondolkodását. Pl. Tadao Ando nyilatkozott így a Pantheonnal kapcsolatban (saját tapasztalatként Sigurd Lewerentz klippani téglatemplomát, vagy David Chipperfield Neues Museum-át említhetném).

Az építész képzésnek elengedhetetlen része, hogy a hallgatók ne csak képekről ismerjék meg az épületeket, hatásukat az épületek bejárása során teljesen átélhessék.

7) **Város, mint élettér, urbanisztika**

Bár az építész képzésnek minden esetben része a várostervezés, a gyakorlatban a településtervezés szinte külön szakmaként működik. A településtervezők képzése teljesen másképp épül fel, mint az építészeké, ami egyfelől érthető, hiszen teljesen más szempontok alapján, más kimenettel történik a tervezés. Másfelől azonban megkérdőjelezhető ez a függetlenség abból a szempontból, hogy a települések rendezési és egyéb terveinél sok esetben épp a szóban forgó építészeti szemlélet minimális megjelenése vagy teljes hiánya nehezíti az építészeti tervezési feladatokat. Jelen kutatás eredményei – amennyiben közelítenek az építészeti szemlélet fogalmának meghatározásához – segíthetnek az építészeti szemlélet településtervezésre vonatkoztatott (meglátásom szerint időszerű) újraértelmezésében.

8) **A szakma gyakorlati oldalának, az építész szerepének megismerése, az építés jogi aspektusa, felelősség, megrendelőkkel való együttműködés**

Az oktatás feladata tulajdonképpen a későbbi „beérés” megalapozása, a diákok képességeinek fejlesztésén keresztül olyan alap-eszköz-készlettel való felruházása, melyeket folyamatosan fejlesztve lesznek birtokosai annak az átfogó szemléletnek, amivel később képesek betölteni az építés közösségi szerepét a társadalomban. Az építész szerepével kapcsolatban az eltérő vélemények közül témavezetőm, Golda János véleményét tekintem kiindulópontnak:

„ki mit gondol az építészet közösségi szerepéről, hatásáról, üzenetéről. Egyszerű szolgáltatásnak, gazdasági vállalkozásnak tekinti, vagy társadalmi innovációnak, kulturális terméknek, szociális indíttatású tevékenységnek, a hagyomány folytatásának, stb. Minden és mindenki játszik a pályán, de bizonytalanok a szabályok. (...) erős tájékozódási pontok kellene a jövő nélküli, hálózatos világban, hogy a személytelen dolgok ne uraljanak el teljesen bennünket. (...) maga az építés szakrális jellegű, mert térbeli rendbe szervezi a dolgokat és ezzel kiemeli a káoszából (...) A tervezés bonyolult folyamatában az építész médium, vagyis közvetítő. (...) A jól-rosszul megfogalmazott vágyakat és igényeket térbe és formába kell önteni, elmagyarázni a megbízónak és végigkísérni az építési folyamatot, ha hagyják. (...) Ellentmondó vágyak és igények, ködös elképzelések, sok vagy éppen kevés pénz, rosszul használt technika és hatósági agresszivitás kíséri az építést. Mindig kell mondani valamit a részletekről, de fejben soha nem vesztet el az egész.”⁷

A szakterületek által lefedett széles spektruma és az építés mindennapokban való jelenléte ellenére az építészet, mint tudomány, nemzetközi viszonylatban is hosszú idő óta küzd elismertségének hiányával.

„Architects aren't compensated fairly because the general public doesn't value (or know) what we do.”⁸

7 - <http://epiteszforum.hu/resh-es-egesz-reszeg-esz-beszelgetes-golda-janos-ybl-dijas-epitesszel>

8 - Kevin J Singh. "21 Rules for a Successful Life in Architecture" 18 Sep 2014. ArchDaily. Accessed 29 Dec 2015. <<http://www.archdaily.com/549436/21-rules-for-a-successful-life-in-architecture/>>

*Clearly we have not yet managed to convince the public that design *is* truly an expertise, and that being a designer means looking at the world through an entirely different lens.*⁹

Meglátásom szerint a fentiek oka részben, hogy valójában mi, építészek sem vagyunk tudatában annak a laikusokétól különböző építészeti látásmódnak, aminek birtokában vagyunk, ill. nem, vagy nehezen elérhető ezen szemléletnek olyan kézzelfogható megfogalmazása, amit a szakma a laikusok felé egységesen kommunikálhatna. A probléma orvoslása saját építészeti szemléletünk tudatosításával (ld. Építészet és látásmód c. tanulmány) kezdődhetne, másrészt folytatódhatna laikusokkal, megrendelőinkkel való kommunikációnk fejlesztésére. Utóbbi probléma nemzetközi fórumokon (Archdaily) is megfogalmazódik, alábbi idézetek az építész-képzések e téren tapasztalt hiányosságaira mutatnak rá.

*"I wish someone had told me the distinction between 'architecture' and 'buildings' earlier at school, so I did not have to waste time mucking about and trying to do so much for those who want nothing more than an ordinary building."*¹

*"I wish I had been more prepared for the constant changing whims of my clients, value engineering due to cost, dealing with needs and wishes of the entire team, and working through some the odd things codes and zoning forces you to do. Being prepared for these things means really understanding the core of what you are trying to do so you can either defend what you are doing, or you can make drastic changes and keep the core concept. Being able to keep a design under control while incorporating constant changes is a constant challenge, and requires true creativity. It also means doing good work without getting to attached to our precious creations. This requires mental discipline and intellectual rigor. It should start early."*¹

*"I wish we learned more how to deal with Clients. What to expect from them, how to communicate with them, how to present our ideas and so on."*¹

kapcsolódási pont:

- Beke András kutatása

9) Szociális-, és ökológiai érzékenység, társadalom iránti felelősségérzet fejlődése

*"I wish we were taught sociology. Writings of Foucault, for example, would enlighten the possibilities of rethinking the the psychology of space and pattern of human behavior."*¹

Az építészeti szemlélet mai megújulásának leghatározottabban kirajzolódni látszó irányvonala.

kapcsolódási pont:

- Kemes Balázs kutatása

példák:

- <http://www.dezeen.com/2015/08/27/cameron-sinclair-interview-architecture-for--humanity-small-works-disaster-relief/>
- <http://www.dezeen.com/2015/10/21/design-academy-eindhoven-students-crisis-world-problems-responsive-design-interview-creative-director-thomas-widdershoven-dutch-design-week-2015/>
- <http://www.dezeen.com/2015/11/03/baan-nhong-bua-earthquake-resistant-primary-elementary-school-chiang-rai-thailand-jun-sekino/>
- <http://www.dezeen.com/2015/10/13/vo-trong-nghia-architects-low-cost-housing-s-house-prototype-mass-production-chicago-architecture-biennial-2015/>
- <http://www.architectsjournal.co.uk/students/five-views-on-sustainability-in-architectural-education/8651398.article>

1 – Patrick Lynch. "What Should Architecture Schools Teach Us? ArchDaily Readers Respond" 15 Dec 2015. ArchDaily. Accessed 29 Dec 2015. <http://www.archdaily.com/778846/what-should-architecture-schools-teach-us-archdaily-readers-respond/>

9 - Rory Stott. "Architectural Expertise vs The Public Vote: ArchDaily Readers Respond" 20 Aug 2015. ArchDaily. Accessed 29 Dec 2015. <http://www.archdaily.com/772221/archdaily-readers-respond-architectural-expertise-vs-the-public-vote/>

3. Esettanulmányok

Esettanulmányok építészeti szemlélet kialakulását tekintve elsősorban interjúkon keresztül valósíthatók meg építészek visszaemlékezéseiként (folyóiratokból vagy újakat készítve) vagy hallgatók körében.

Az interjúk során összegyűjtött információk elképzelésem szerint beilleszthetők lesznek az előzőekben felállított kategóriákba, az eredmények átfedéseiből, szórásából hangsúlyokat vehetünk észre az oktatás különböző területeire vonatkozóan.

a) építészek körében

Eddigi tapasztalataim azt mutatták, hogy szemlélet-váltásával kapcsolatos kérdésekre több építész rögtön konkrét, inspiráló és meglepő válaszokat adott, ezen felül az oktatásra vonatkozóan is releváns szempontok kerültek elő.

Ahogy az oktatott tárgyak, a válaszok is társíthatóak lesznek a 3. fejezet témaköréhez, de akár újak is képbe kerülhetnek. Reményeim szerint az eredmények összevetése alkalmas lesz hangsúlyok keresésére, esetleg új, oktatási rendben eddig nem szereplő, vagy nagyon kevésbé hangsúlyos területek létrehozására ill. újraértelmezésére.

Eddigi (feldolgozás alatt lévő) lezajlott beszélgetések: Fejérdy Péterrel, Golda Jánossal, Tátrai Ádámmal, Czigány Tamással, Cseh Andrásal

b) pályaelhagyók körében

A Tátrai Ádámmal folytatott beszélgetés során felmerült, hogy az építészeti szemlélet nem csak a munkát, de a leghétköznapibb tevékenységeinket is meghatározhatja. További releváns nézőpontokkal gazdagíthatja a kutatást, ha az építészeti szemléletet szakmán kívüli tevékenységek vonatkozásában vizsgáljuk.

c) hallgatók körében

A diákok körében végzett esettanulmányok szintén szemlélet-váltással kapcsolatos élményre kérdeznék rá, bár a hallgatóknak nyilvánvalóan ezek az élmények – ha vannak – igen frissek, csoportos beszélgetések során talán könnyebben kaphatunk releváns válaszokat. A kérdések másik, oktatással kapcsolatos része pedagógiai szempontból válik érdekessé.

kapcsolódási pont:

- *Bordás Mónika kutatása*

4. Részeredmények, a kutatás folytatása

Bár az esettanulmányok a második félévre tervezettek, egyes már lefolytatott beszélgetések igazolni látszanak bizonyos felvetéseket, egyes részeredmények alapján újak fogalmazhatók meg, ill. mások új irányokba is mozdítják a kutatást (pl. a beszélgetés Tátrai Ádámmal).

Több ponton visszaigazolódott, hogy az építész-képzés csak a szemlélet kialakulásának kezdete, a legtöbb döntő fordulat sokak esetében a diploma megszerzése után következik be. A folytatásban, az esettanulmányok tekintetében ezért az a) ill. b) csoportra fektetnék hangsúlyt, mivel az egyetemi oktatásra nézve is a diploma megszerzése utáni időszakból érkeztek érdekesebb felvetések. Ezt a megfontolást tovább erősíti, hogy párhuzamos kutatások tárgyalják az oktatás kezdeti, ill. további szakaszait: Balázs Marcell kutatása a Z-generáció problémáival, az oktatás kezdeti szakaszaival, Bordás Mónika pedig a tudás-átadás folyamatával foglalkozik, elsősorban az oktatás további szakaszaiban. A három kutatás eredményeinek összegzése az építészeti szemlélet oktatásának még komplexebb elemzésére adhat lehetőséget.

Az eddigi építészeti szemléletről folytatott beszélgetések (mivel a beszélgetőpartnerek nagy része tervező és oktató is) több ponton közvetlenül az oktatás témaköréhez is, oktatással kapcsolatos tapasztalatokhoz is elkarrodottak. Mivel több felvetés is adódott, ami építészeti szemlélet témájához való kapcsolódásától függetlenül értékesnek tűnik, ezek összegzésével bővíthet a kutatás, ill. elképzelhető az eredmények kapcsolódó kutatásba való integrálása is.

Források

- 1 – Patrick Lynch. "What Should Architecture Schools Teach Us? ArchDaily Readers Respond" 15 Dec 2015. ArchDaily. Accessed 29 Dec 2015. <http://www.archdaily.com/778846/what-should-architecture-schools-teach-us-archdaily-readers-respond/>
- 2 – Losonczi Anna: Konstellációk – Építészet és észlelépszichológia - DLA értekezés, 2014
- 3 – Somogyi Krisztina: Másképpen közelítve. Képkalkotás a kortárs építészetéről. – Rábeszélőtér (L'Harmattan kiadó, 2015)
- 4 - Paul J. J. Pennartz and Marja G. Elsing: Adults Adolescents and Architects: Differences in preceptions of the Urban Environment - Environment and Behaviour, 1990 (<http://eab.sagepub.com/cgi/content/abstract/22/5/675>)
- 5 - Spiller, Neil – Clear, Nic (eds.): Educating Architects: How tomorrow's practitioners will learn today. Thames & Hudson; 2014
- 6 – Juhani Pallasmaa: The thinking hand – Existential and Embodied Wisdom in Architecture – Wiley, 2009
- 7 - <http://epiteszforum.hu/resz-es-egesz-reszeg-esz-beszelgetes-golda-janos-ybl-dijas-epitesszel>
- 8 - Kevin J Singh. "21 Rules for a Successful Life in Architecture" 18 Sep 2014. ArchDaily. Accessed 29 Dec 2015. <http://www.archdaily.com/549436/21-rules-for-a-successful-life-in-architecture/>
- 9 - Rory Stott. "Architectural Expertise vs The Public Vote: ArchDaily Readers Respond" 20 Aug 2015. ArchDaily. Accessed 29 Dec 2015. <http://www.archdaily.com/772221/archdaily-readers-respond-architectural-expertise-vs-the-public-vote/>

További források

- http://mek.oszk.hu/04600/04669/html/balogh_pedpszich0013/balogh_pedpszich0013.html
- BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézet, Műszaki Pedagógia Tanszék, Kálmán Anikó: „Élettávú tanulás” – online elérhető jegyzet
- Rory Stott. "150 Weird Words That Only Architects Use" 19 Oct 2015. ArchDaily. Accessed 30 Nov 2015. <http://www.archdaily.com/775615/150-weird-words-that-only-architects-use/>
- Michael Wacht. "Defining a More Purposeful Architecture: A Guide to Current Architectural Trends" 09 Jan 2015. ArchDaily. Accessed 30 Nov 2015. <http://www.archdaily.com/585599/defining-a-more-purposeful-architecture-a-guide-to-current-architectural-trends/>
- Patricia Arcilla. "Bjarke Ingels' Advice for the Young: "It's Important to Care"" 10 Jan 2015. ArchDaily. Accessed 30 Nov 2015. <http://www.archdaily.com/585660/bjarke-ingels-advice-for-the-young-it-s-important-to-care/>
- Finn MacLeod. "Meet Archibald, a Cartoon Architect Who Never Gets His Way" 29 Nov 2014. ArchDaily. Accessed 30 Nov 2015. <http://www.archdaily.com/572737/meet-archibald-a-cartoon-architect-who-never-gets-his-way/>
- Karissa Rosenfield. "7 Leading Architects Defend the World's Most Hated Buildings" 05 Jun 2015. ArchDaily. Accessed 30 Nov 2015. <http://www.archdaily.com/639525/7-leading-architects-defend-the-world-s-most-hated-buildings/>
- <http://www.dezeen.com/2013/02/06/peter-zumthor-at-the-royal-gold-medal-lecture-2013/>
- <http://www.dezeen.com/2012/09/29/im-a-passionate-architect-i-do-not-work-for-money-peter-zumthor/>

- <http://www.dezeen.com/2015/09/29/renier-de-graaf-amo-oma-opinion-architects-charisma-eisenman-rossi-van-eyck/>
- <http://www.dezeen.com/2015/11/26/will-wiles-opinion-serious-architecture-vs-shallow-architecture-norman-foster-alejandro-aravena/>
- <http://www.dezeen.com/2014/04/04/it-is-absolutely-beyond-belief-how-bad-so-much-of-british-architecture-is/>
- Patrick Lynch. "What Should Architecture Schools Teach Us? ArchDaily Readers Respond" 15 Dec 2015. *ArchDaily*. Accessed 31 Dec 2015. <<http://www.archdaily.com/778846/what-should-architecture-schools-teach-us-archdaily-readers-respond/>>

Kapcsolódó kutatások

- *Losonczy Anna – Konstellációk c. DLA értekezése*
- *Vörös Tamás – Képtől képig és vissza c. DLA értekezése*
- *Kemes Balázs kutatása*
- *Ónódi Bettina kutatása*
- *Soltész Judit kutatása*
- *Skaliczki Judit kutatása*
- *Beke András kutatása*
- *Bordás Mónika kutatása*
- *Balázs Marcell kutatása*